

A „Pannóniai ének” Dugonics András kiadásában

KRÁLIK ERVIN
(ELTE, Budapest)

A *Pannóniai éneket* először Révai Miklós adta ki *Elegyes versei* közt 1787-ben. Máiig ebből a forrásból táplálkoznak az egyes szövegkiadások. Egy év múlva, 1788-ban újra megjelent a mű Dugonics András *Etelka* című regényének második kötetében, egy lábjegyzetben. Bár a két változat között határozott különbségek mutatkoznak, egyazon titokzatos énekről van szó, mely a fehér ló mondáját beszéli el. Épp e különbségek miatt bírálták sokan Dugonicsot, de főleg Révait, mondván, hogy nem bántak a szöveggel elég szakszerűen, önkényesen toldották-foldották. Révai (Dugonicssal való gyors levélváltás után) visszautasította a vádakát, és leszögezte: nem egy kútfőből merítettek. Míg ő a Subich gróf által egy kódexben talált költeményt közölte, melyet Pray György és Cornides Dániel közvetítésével kapott, addig Dugonics Erdélyben jártakor 1765 és 1770 között (saját közlése szerint 1767-ben) kapta a kéziratot gyalakúti gróf Lázár Jánostól. Róla tudvalevő volt, hogy sok régi irat tulajdonosa, elődei is szenvedélyes gyűjtők voltak, s a mendemondák szerint „scythá” betűvel írt szövegeket is birtokolt (Széchy 436.).

Dugonics később az *Etelka* második és harmadik kiadásában is közölte az éneket, sőt, az *Etelka*-történetet folytató *Jólánka* is tartalmaz belőle egy versszaknyit. Ránk maradt még egy levele, melyben Gruber Antallal közli a *Pannóniai éneket*. A továbbiakban az egyszerűség kedvéért az *Etelka* három kiadásában megjelent szövegeket D1, D2, D3-mal jelöljük, a Gruber Antallal közölt változatot D4-gyel, a máig hivatalos kiadást pedig „Révai”-nak nevezzük. Dugonics saját bevallása szerint is sokat változtatott a szövegen. Az általa birtokolt lap sok helyen beszakadozott, ezeket a helyeket neki kellett pótolnia. Később a szabálytalan szótagszámú, botladozó strófákat és a rímeket is kiigazította, sőt, itt-ott átstilizálta a szöveget. Ezért a tőle ismert négy szöveg mindegyike más.

Ezen kiadásokban első ránézésre főleg a helyesírás feltűnő. Dugonics nem írta át korabeli olvasatra, sőt, kiemeli: „A versek, az akkori írás szerént, így vannak [...]”. A *Jólánkában* le is írja őseink helyesírását, s példának éppen a *Pannóniai ének* egy versszakát idézi: „a’ hosszan ejtendő bötüt megkettőztették, a kurtán-ejtendőt együgyüen így írták: voona (esset), vona (trahebat), Kaar (damnum), Kar (brachium). Egy régi Magyar éneket hoztam Etelkában elő. (Lásd a’ 114-dik Jegyzetet a’ Másadik kiadásban) holott a’ hosszan-ejtendő bötük meg-kettőztettetnek.” Avatatlan szemlélő számára mesterkéltnek, körülményesnek tűnik a helyesírás, különösen a rengeteg hehezetes betű, a magánhangzók kettőzése, a *w*-betű írásmódja. Mégis minden egyes elemre találunk példát a XVI. század elejéről. A hosszú magánhangzót (pl. 26. sor, D1: „azth hallottaak”) még a Révai-változat is így írja: Mykorth azth hallottaak (RMKT I, 234). Vagy 32. sor D1: Keoveer Feodre bee zaallanaanak, Révai: Ewk az fewdre beezállanának. A *t* hang *th*-val való írása pedig általánosan elterjedt volt: keweth, ithewle, oth, stb. Nagyon gyakori Dugonics szövegeiben a mai *y* helyett a *h* használata (pl. D1, 3. sor: Magharoknak, 17: Nagh, 21: Eggghik). Erre még a szigetvári hős, Zrínyi Miklós egy 1559-es keltezésű levelében is találunk példát: se egh felew, se más felew (Széchy 455.). Ez a példa tökéletes annak szemléltetésére is, hogy az *ew* tipográfiai jel nem mindig az *ö* hangot jelöli, itt például az *é*-t, de jelölhet *e*-t és *í*-t is.

Éppen ezért Dugonics *ew* jeleit is lehet *é*-nek, *e*-nek olvasni, s máris megfosztottuk a szöveget a szegedi dialektustól. Mert Dugonics saját műveiben ugyan *ö-ző* nyelvjárásban beszélteti hőseit, de az általa cím nélkül közölt *Pannóniai ének* adott helyein kis jóindulattal, a fenti példát követve, olvashatunk *é*-t, vagy *e*-t is.

Ez a jelenség egyébként egy másik érdekességre is felhívja figyelmünket. Jelesül arra, hogy az *ö*, illetve *ő* hangot D1 és D2 következetesen *eo*-val jelöli (1: Reegiekreol, 6: Feodre, 10: Eok, 24: keoztheok), de D3 már *ew*-vel (6: fewdre, 10: ewk, 24: kewztewk), akárcsak a Révai-szöveg (6: fewldre, 36: Ew magának), ami már csak azért is figyelemre méltó, mert míg az *Etelka* harmadik kiadása helyesírásában közelít, tartalmilag eltávolodik a Révai-féle szövegtől. A régies helyesírás a fentiek szerint tehát nem Dugonics leleménye, jellemző a kódexek korát követő magyar írásmódra, elképzelhetőnek tartom, hogy a kapott papíron valóban így szerepelt a mű. A harmadik kiadás különbségeire pedig elég magyarázat magának Dugonicsnak megjegyzése: „A’ versek (utolsó megjzbbításom [sic!] szerént) ezek: [...]”. Tehát a harmadik kiadásban már „megjobbított” szöveggel van dolgunk.

Ha a változatok tartalmi oldalát nézzük, még érdekesebb képet kapunk. Mint már eddig is láttuk, az első két kiadás nagyon hasonlít egymásra. Néhány helyen csak nyilvánvaló elírást találunk (20: bochaataanak – hochataanak, 52: Merth – Merh), vagy helyesírási különbséget (39: hele – heje, 62: vyezet – vizeet, 68: maid – majd). Igazi tartalmi eltérés csak a 98. sorban van, ahol a D1 három követről beszél, míg a D2 már csak kettőről, és ezt a D3, D4 is átveszi (egyébként Révai szövege is három követet említ). A 75. sorban csak elírást találunk, de ez tartalmilag is kihat: D1: Az zeep Lovath meg zerethew, D2: Az neep Lovath meg zerethew, D3: Neep szerette a’ Loo-keepewt, D4: Neep a’ lovat mewg-zerette, míg Révai: Az szép lovat megszereté. Itt nyilvánvaló, hogy az elírás miatt ez a sor a többi kiadásban eltérő jelentést kap. Ezt leszámítva D1 és D2 egy és ugyanazon szöveggént kezelendő, és Révai szövegétől sem különbözik nagy mértékben. Tüzetes vizsgálat után túlzásnak tűnnek a „hűtlen kezelés” miatti vádak. A legtöbb sor egyezik, az adódó eltérések pedig valóban magyarázhatóak a különböző forrásokkal és azok hiányosságaival. Ezek sem komoly eltérések: 63: Feodeth Feweth thapaztalaak – Földet fívet es megláták, 68: Hogh yllh zooval maid zoollhanak – Hogh ilyen szóval neki szólának, 85: Beezeelnek Kapithaanhoknak – Kivetek beszélnek kapitánokkal, továbbá 93, 94, 97, 103, 104, 119, 120, 123, 124, 135–138, 147, 148, 155. sorok. Igazán nagy eltérés a 34–35. versszak szójátékos részénél tapasztalható, és a legszembetűnőbb, hogy az összes Dugonics-szövegből hiányzik a 27. versszak (105–108. sor), ami magyarázható a kézirat hiányosságaival. Egyébként az említett strófa elhagyásával semmit sem veszít értelméből a szöveg, sőt, gördülékenyebb lesz.

A harmadik kiadás gyökeresen eltér az első kettőtől. Ezt Dugonics sem titkolja, sajátkezű „megjobbításról” beszél, míg az első két kiadásban szöveg-hűségről. Ez a megjobbítás főleg a ritmikát és a rímet javítja. Az első két kiadás strófái többnyire 8/8/8/9 szótagosak voltak soronként, az új kiadásban minden sor 8 szótagos, úgynevezett felező, vagy „ősi” nyolcas (kivéve 112. sor). Ezt a változást szolgálják a következők: 8: Erdeelhben le thelepedeenek – Hogh Erdeejbe bee-laataanak 12: Mindeniknek Waarath zerzeenek – Vaart mind-eghghiknek teeveenek, 16: Chjak lakoznak baatorsaagogban – Laktanak tulajdonokban, stb. Erre példa tulajdonképpen minden strófa utolsó sora. A szótagok szabályozásáért a közreadó nem riad vissza a furcsább szerkezetektől sem: pl. 88. sor: Bezpreembe keeredzettek, 97: *Sergek* Bezpreembe jutaanak, stb.

A rím kedvéért még több helyen írta át a művet: 47–48. sor: Lak heledet tudakozom / Neeped Teorveenhed ky tanulom – Lak vaaradat szewmbe vaarnom / Neeped’ – tewrveenhed’ visgaalnom, 55–56: Duna vyzet bele theolthew / Feodeth Feweth ys keresthethew – Fewdbeul egh darab veetetewtt / Feubeul egh nhalaab teepetewtt. Véleményem szerint ez utóbbi változástól a szöveg logikusabb, ritmikusabb is lett. Erre példa még: 79–80, 83–84, 89–92, 109–112, a teljesség igénye nélkül. A harmadik kiadásban más változásokat is tapasztalunk. Az első két kiadásban „Herzogh”-et említ, itt már „Kiraay”-t, sőt a 113. sorban „Zvatoplug”-ot. Amott „Feodghe Neepe mind Nem etth vala”, itt már: „Fewdghéen neepe Tootos vala”. Ezeket sem a szótagszám, sem a rím nem követelte meg, itt valóban fölösleges javításokról beszélhetünk.

A negyedik szöveg a Gruber Antalhoz küldött példány. Időrendileg tkp. a harmadiknak kellene vennünk, mert a levél 1803-as keltezésű, és az *Etelka* harmadik kiadása, a D3 csak 1805-ben jelent meg. Ezt támasztja alá az is, hogy bár nagyban megegyezik a D3-mal, sok közöset mutat még a D2-vel. Azt kell gondolnunk, hogy Dugonics az átdolgozott éneket küldte el Gruber Antalnak, de nyomdába kerülése előtt még tovább javított rajta. D4-ben például szintén németnek jelöli Pannónia lakóit, akárcsak D1, D2-ben. Erre mutat a 7. sor is – D1, D2: Esthenteul kyzyrtheeeneek, D3: Esthennek haalaat adaanak, D4: Esthenteul keeseereteeneek, továbbá 47, 48, 75, 76, 79, 80, stb. sorok. Hubert Ildikó szerint Dugonics a szöveg kiegészítéséhez Révai szövegkiadását is felhasználta. Én ezt nem tartom helytállóknak, hiszen ez a variáns sokkal jobban különbözik a Révai-félétől, mint az első kettő kiadásé, tehát éppen itt távolodik el Révai szövegétől. Gruber Antal az éneket németre fordította, ezért küldte el neki Révai is és Dugonics is a maga változatát. Hubert Ildikó úgy tartja, nem lehetett számottevő különbség közöttük, mert azt Gruber jelezte volna. Én úgy látom, komoly különbség van köztük (nem mindegy, hogy két, vagy három követet választanak, hogy herceg uralkodik, vagy Szvatopluk király), ezt a fordítónak is látnia kellett; hogy miért nem jelezte, már nem tudhatjuk meg.

Tény az, amit már oly sokan leszögeztek: Dugonics elég szabadon bánt a szöveggel. Van olyan sor, amely minden kiadásban más (16. sor D1, D2: Chjak lakoznak baatorsaagban, D3: Laktanak tulajdonokban, D4: Pihentek nagh baatorsaagban), egyedül az első versszak állandó. Azonban az *Etelka* első két kiadásában megjelent szöveg olyan közel áll a Subich gróf által talált kódexbeli szöveghez, hogy el kell hinnünk Dugonicsnak: itt szövegűen közli, valóban úgy, ahogy egy négyrét hajtott papíron kapta gyalakúti gróf Lázár Jánostól, esetleg csak a szakadozott részeket pótolta.

A fentiek alapján elképzelhetőnek tartom, hogy az eredeti szöveget többször is lejegyezték, legyen az akár Csáti Demeter szerzeménye, akár átdolgozása, akár valóban egy ősi ének, melyhez a ferences barátoknak nincs köze. Ezen lejegyzések egyike kerülhetett ama bizonyos kódexbe, egy másik lejegyzés (mely alig különbözik), esetleg a Lázár család tulajdonába. Ez az egyszerű indok megmagyarázná, hogy miért egyezik (néha helyesírási ilag is!) Révai és Dugonics első kiadása, és egyes helyeken miért különbözik mégis, igaz, csak apróságokban. Azt, hogy Dugonics egyszerűen kiemelte a költeményt Révai *Elegyes versei* közül, a biztonság kedvéért itt-ott megváltoztatva, kizártam tartom, komoly, szavahihető emberekről lévén szó. Ezt egyébként a Gruber Antalhoz írt Dugonics-levél is igazolja. Igaz, hogy a harmadik kiadásban már teljesen megváltoztatta a művet, de az első két kiadást én mindenképpen eredetinek tartom. Hogy valóban 1300 körül született-e a *Pannóniai ének*, ahogy Dugonics tartja, vagy 1526-ban írta Csáti Demeter, ez további vizsgálódásokat igényel.

IRODALOM

- DUGONICS ANDRÁS 1788.
Etelka. Pozsony, Kassa, 310–315
- DUGONICS ANDRÁS 1791.
Etelka. Pozsony, Pest, 345–351
- DUGONICS ANDRÁS 1803.
Jólánka. Pozsony, Pest, 49
- DUGONICS ANDRÁS 1805.
Etelka. Pozsony, Pest, 387–392

Kritikai kiadás:

- SZILÁDY ÁRON 1877.
RMKT, I, kiad. Bp., 3–8, 227–248
- HUBERT ILDIKÓ 1995.
Dugonics András levele Gruber Antalhoz a Pannóniai énekről. ItK, 95–102
- SZÉCHY KÁROLY 1892.
A Pannóniai ének. ItK, 273–310, 433–471.

The versions of the „Pannonia Song” published by András Dugonics

Ervin Králik

The „Pannonia Song” was first published by Miklós Révai in 1787. A year later, it was re-published in *Etelka*, a novel by András Dugonics. Although the two publications represent one and the same piece of work, they derive from different sources. Révai published a text discovered in a codex, whereas Dugonics received the manuscript from János Lázár, the count of Gyalakút in Transylvania. The sheet of paper held by Dugonics was rather ragged so he had to supplement the omissions, therefore each of the four texts attributed to him (the three versions of *Etelka* and the text preserved in a letter) are different. The first two versions are fairly similar, with some obvious clerical errors or orthographic differences. The third version, however, is radically different from the previous two. Essentially, Dugonics added improvements to its rhythm and rhymes. Chronologically, the fourth text is actually the third one as it was produced between the second and third editions of *Etelka*, representing an intermediary version between the two. A thorough analysis of the texts shows close resemblance to the Révai text. Dugonics faithfully published his version and added pieces to the ragged or illegible portions only. As regards the third version, the author himself acknowledges the corrections deliberately made by him. It appears likely that the original text was recorded several times, and one of these re-written texts may have been included in the codex, while another record was acquired by the Lázár family. This simple reason may provide an explanation as to why the first publications by Révai and Dugonics are so similar (at places even orthographically), yet different in some – albeit insignificant – details.

Dugonics András (1740–1818)

Pannóniai ének

(RMKT, I, kiad. SZILÁDY Áron,
Budapest, 1877, 3–8.)

(DUGONICS András, Etelka, Posonyban
és Kassán. 1788, 310–315.)

1	Emlékezzenek régiekrel, Az Szythiából kijüttekrel, Magyaroknak eleikrel, És azoknak vitézségekrel.	Emleekzezeunk Reegiekreol Zythyaabool ky jeottekreol Magharoknak Eleykreol ¹ Ees azoknak Wyteezseegekreol.
5.	Szithiából kiindulának, Hogy ez földre kijüvénék, Istentől is kízírttéténék, Erdélységben letelepedének.	Zythyaabool indwlaanak Hogh ez Feodre ky jutaanak Estenteul kyzyrthetheenek Erdeelhben le thelepedeenek.
9.	Ott jól tének úmagokkal, Hét sereget nagyot szerzénék, Hét kapitánok emelénék, Mindeniknek várat szerzénék.	Otth' Magokkal Eok yooth theenek Heeth Seregeth Eok zerzeenek Heeth Kapithaanth emeleenek Mindeniknek Waarath ² zerzeenek.
13.	Mind egyyesek ű dolgokban, Hatalmassok viadalokban, Nincs filelmek országokban, Csak lakoznak bátorságokban.	Mind egghesek Eok doogokban Hatalmasok Wjadalmjokban Ninch Feelelmjek Orzaajogban. ³ Chjak lakoznak baatorsaagokban.
17.	Nagy erejek, mint Sámsonnak, Bátor szívek mint orozzlánnak, Mindent rontnak ha indulnak, Rettenetesek sokaságokkal.	Nagh Ereojeok minth Samsonnak Baathor zyvek minth Arzlaanhnak Mindenth ronthnak ha indwnak Retthenesek Sokasaagokkal.
21.	Az egyek kezettek jelesb vala, Kinek neve Árpád vala, Mindeniknek gazdagb vala, Azért keztek fő kapitán vala.	Egghik keozteok Jelesb vala Kinek Neve Aarpaad vala Mindeniknee! Gazdagb vala Az keozteok Feo Kapitaanh vala.

¹ A második kiadásban (DUGONICS András, Etelka, Posonyban és Pesten, 1791, 345–351., a továbbiakban csak D2.): Magharoknak Eleykreol,

² D2.: waarath zerzeenek.

³ D2.: Orzaajogban

Pannóniai ének

(DUGONICS András, *Etelka*, Pozsony, Pest, 1805, 387–392.)

(HUBERT Ildikó, *Dugonics András levele Gruber Antalhoz a Pannóniai énekről*, ItK, 1995, 99–102.)

1	Emleekewzzeunk Reegiekreul, Ziththiaabuul ki-jewttekreul, Magharoknak Elejewkreul, Ees azok' viteezseegjewkreul.	Emleekewzzeunk Réegiekreul. Ziththiaabuúl ki-jewttekreul. Magyaroknak Elejewkrewl Ees azok' viteezseegjewkrewl.
5.	Zithihiaabuul ¹ induulaanak, Ees e' fewdre ki-jutaanak, Esthennék haalaat adaanak, Hogh Erdeejbe bee-laataanak.	Ziththiaabuul induulaanak, Hogh e' Fewdre el-jutanak. Esthenteul keeseereteenek: Hogh Erdeejbe el-eereenek.
9.	Ewk magokkal ott' joot teenek, Heet seregewt ewk zerzeenek, Heet Kapitaanht rewndewleenek, Vaart mind-eghghiknek teeveenek.	Ewk magokkal nagh joot tewnek Mindewn heet Seregewt vewnek. Heet Kapitaanht vaalaztaanak Vaart mind-eghghiknek adaanak.
13.	Eghghewsewk vootak doogjokban, Hatalmasok munkaajokban. Nem feeltek maar orszaagjokban, Laktanak tulajdonokban.	Eghghewsewk vootak doogjokban, Hatalmasok munkaajokban. Nem feeltek erdews orzágban Pihentek nagh baatorsaagban.
17.	Erejewk nagh, mint Saamsonnak. Zeuuvvek baator, mint arslaannak, Ahhova mewnnék-induulnak, Sokasaaggal mindent duulnak.	Erewjewk nagh, mint Samsonnak. Zeiivvek baator, mint arslaannak Mindent rontnak, ha induulnak. Mindent sokasaggal duulnak.
21.	Egh kewzewttewk jelesb vala, Neve ennek Aarpaad vala. Mind-eghghikneel gazdagb vala, Kewztewk azeer Few-is vala.	Egh kewzewttewk jelesbb vala. Neve ennek Aarpaad vala. Mind-eghghikneel gazdagabb voot Azeert kewzewtteuk Few-is voot.

¹ Minden bizonyal sajtóhiba, helyesen:
Ziththiaabuul.

25. Mikor azt hallották volna, Hogy az Duna jó víz volna, Lakóföldre nagy jó volna, Hogy annál jobb sohol nem volna;	Mikorth azth hallottaak voona Hogh az Dwna yoo vyz voona⁴ Lakoo Feode nagh yoo voona Hogh annaal yobb Sehonh' nem voona,⁵
29. Egy kevetet választának, Duna látni bocsátának. Hogy ha bizont mondhatnának, Ők az földre beszállának.	Eggh Keovetheth vaalazthaanak Dwna laathni bochaataanak⁶ Hogh ha byzonhth mondhatnaanak Keoveer Feodre lee zaallanaanak.
33. Kevet juta Duna mellé, Földet fivet megszemléle, Duna vizit es megkímlé, Ómagának jónak ítéle.	Keoveth yuta Dwna mellee Feodeth Feweth meg zemelee⁷ Dwna vyzit ki keerelee Eo magaanak yoonak yteelee⁸
37. Herceg akkor az földön lengyel vala, Ki mindez országot bírja vala, Lakóhele Veszprém vala, Ez föld népe mind német vala.	Herzegh akkorth Feodeen vala Ki Orzaagot byri vala Lakoo hele⁹ Bezpreem vala Feodghe Neepe mind Nem eth¹⁰ vala.
41. Kevet futa bé Veszprémben, Az hercegnek eleiben, Magyaroknak ű szovával, Keszeneti lén nagy tisztességvel.	Keovet jutha bee Bezpreembe Az Herzeghnek elejeebe Magharoknak izentheevel Keozeoneti leon tiztesseegvel¹¹
45. Engem kildtek téged látnom, Országodat mind megjárnom, Lakóheleden megtudakoznom, Néped tervínit tanálnom.	Engem keudtek Teeged laathnom Orzaagodath el bee jaarnom Lak heledet¹² tudakoznom Neeped Teorveenhed ky tanwlnom.
49. Herceg azt igen erilé, Az kevetet megvendíglé, Űmagának jónak ítéle, Mert azokat kezépnek viélé.	Herzegh azon meg eoreule Az Keovetheth¹³ meg vendeeglee Eo magaanak yooth ytheele Merth¹⁴ azokath Keoz neepnek veelee.

⁴ D2.: Hogy az Dwna yoo vyz voona

⁵ D2.: nem voona.

⁶ D2.: Dwna laathni hochataanak

⁷ D2.: Feodeth Feuveth meg zemelee

⁸ D2.: yoonak yteelee.

⁹ D2.: Lakoo heje

¹⁰ D2.: Nemetth

¹¹ D2.: tiztesseegvel.

¹² D2.: Lak hejedet

¹³ D2.: Az keovetheth

¹⁴ D2.: Merh

25. Mikor azt hallottaak voona: Hogy a' Duna joo viiz voona, Melleek-fewdghe-is zeep voona, Ees annaal jobb Honn se voona.	Mikort azt hallottaak voona: Hogy a' Duna joo viiz voona Melleek fewdghe meeg zebb voona Ees annaal jobb Hon se voona.
29. Egh Kewvetewt vaalasztaanak, Duna' laatni bocsaataanak, Ha hogy mj joot hozhatnaanak, A' Fewdewn mayd mewg-zaalnaanak.	Egh Kewvetewt vaalaztaanak Duna-laadni bochaataanak. Ha-hogh mi joot hozhatnaanak Azon Fewdewn mewg-zaalnaanak.
33. Kewvet juta Duna mellee, Fewdet-Feuuet mewg-zemelee, Annak vizeet ki-keemelee, Osztan magaat el-emelee.	Kewvet juta Duna mellee Fewdheet-Feuveet mewg-zemelee A vizet-is ki-keemelee Oztaan magaat el-emelee.
37. Kiraay (ki ezt biiri vala) Mezze-fewdgheen lakik vala, Erews Vaara Bezpreem vala, Fewdgheen neepe Tootos vala.	Kiraaj (ki ezt biiri vala) Mezze Fewdgheen lakott vala Erews vaara Bezpreem vala Neepe kewztt sok Nemet vala
41. Hogh Kewvet juta Bezpreembe, Bee-mewnt Kiraay elejeebe. Kegh vala ew bezedgheebe, Iigh zooll magharok' neveebe:	Hogh Kewvet juta Bezpreembe Bee-ment Kiraaj elejeebe. Magharoknak euzenttevel Bee-kewzewnt tizeteletevel:
45. Engewm keudtek Teegewd' laatnom, Teer-orzaagod el-bee-jaarnom, Lak vaaradat szewmbe vaarnom, Neeped' -tewrveenhed' visgaalnom.	Engewm keudtek teegewd laatnom. Zeep orzaagod el-bee-jaarnom. Lak-vaaradat tudakoonom Neepewd' -Tewrveenhed' tanoonom.
49. Kiraay ezewn meg-ewreule, Embewrivel fewl-heveule, Mind-ezewkreul joot iiteele, Azt tudta: kewz a' neep veele.	Ezenn Zvatoplug ewreule Embewrivel fewl heveule. Ew mind-erreul joot iiteele Azt tudta: Kewz a' Neep veele.

53. Kevet onnyat elsiete, Egy palackot kerestete, Duna vízében belé teltse, Feldet, fivet hamar kerestete;	Keoveth onnath el sietew Eggh Ballazgoot keresthethew Dwna vyzet bele theolthew Feodeth Feuveth ys keresthetew.
57. Azt Erdelbe el-bévivé, Árpád előtt mind letevé: Árpád látá, jó neven vívé, Kapitánoknak mind hírré tevé.	Azth Erdeelhbe el bee vivee Aarpaad eleoth ¹⁵ mind le thevee Aarpaad ezth yoo neven vevee Kapithaanhoknak hyrree thevee.
61. Kapitánok odagyúlének, Duna vizét ők megláták, Földet fivet es megláták, Ottan reá tanácsot tartának.	Kapithaanhok oda gheulnek Dwna vyzeet ¹⁶ Eok meg laathaak Feodeth ¹⁷ Feuveth thapaztalaak Oth' tanaachjok eok reaa tharthaak.
65. Egy fejér lovat hozatának, Féket, nyerget, aranyast hozának, Az herceghez bocsátának, Hogy ilyen szóval neki szólának:	Eggh feheer Lovath hoztanak Feek Nhergeth aranhth adtanak Az Herzeghez bochaatatnak ¹⁸ Hogh yllh zooval maid ¹⁹ zoollhanak:
69. „Ez szép lóval azok tisztelének, Kik Szythiából kijüvének, Nagyságottul feldet kérének. Országodban letelepedének.”	Ez zeep Looval thizthelneenek Kyk Zytthaabool ky jeoveenek Naghsaagodtool Feodet keerneek Orzaagodban le thelepedeenek.
73. Herceg azval veszté magát, Hogy az dolgot meg nem érté, Az szép lovat megszereté, Hogyki miatt földét elveszté.	Herzeg ²⁰ azval naghót vezthew Hogy az doogot meg nem eerthew Az zeep ²¹ Lovath meg zerethew Az ky miaath ²² Feodet el vezthew.
77. Az szép lónak eriltében, Az szót mondá az kevetnek: „Annat adok én feldemben Mint kívánnak ők, nagy bőséggel.”	Az zeep Loonak eoreulthenek Azzon monda az Keovethnek Annak adok Een Feodemben Mit keevaanak eok nagh beoseegben.

¹⁵ D2.: Aarpaad eleoth

¹⁶ D2.: Dwna vizeet

¹⁷ D2.: Feedeth

¹⁸ D2.: Az Herzeghez hochaatatnak

¹⁹ D2.: majd

²⁰ D2.: Herzegh

²¹ D2.: Az neep

²² D2.: miaath

53. Mivel a' Kewvet sietewtt,
Viizzel egh palack tewtetewtt,
Fewdbeul egh darab veetetewtt
Feubeul egh nhalaab teepetewtt.

57. Azt Erdeejbe hogh bee-veevee,
Aarpaad elewtt mind le-teevee,
Ees ezt ew joo nevenn veevee,
Vezeerinek hiireul teevee.

61. Hogh ezt a' Vezeerek hallaak,
Duna' vizeet mewg-koostolaak,
Fewdghet-feuveet joonak laattaak,
Ewveek lewghewn; azt tartottaak.

65. Feheer lovat vaalasztottak,
Feeket-nherget aranzhottak,
Hogh a' Kiraayhoz jutottak,
Ew-hozzaaja iigh zoollottak:

69. Egh zeep looval tiztelneenek,
Kik Ziththiaabuul ki-jewveenek,
Fewd'-feuvet-vizet keerneenek,
Hogh veeletewk eelhetneenek.

73. Kiraay azzal naghot veetewtt:
Hogh mindent jool mewg-nem-eertewtt.
Neep szerette a' Loo-keepewt,
Aarpaad vezette a' neepewt.

77. A' zeep loonak ewreuleenek,
Menten mondaak Kewveththeenek,
Hogh Fewdbeul sokat vinneenek,
Feuvet-vizet-is vewnneenek.

A'-hogh a' Kewvet sietewtt
Viizzel Palack mewg-tewtetewtt
Fewdbeul egh darab veetetewtt.
Fewdbeul¹ kis nhalaab teepetewtt.

Azt Erdeejbe hogh bee-vivee
Aarpaad elewtt mind le-teevee.
Ees ezt Ew joo neven veevee
Vezeerinek hiireul teevee.

Hogh ezt a' Vezeerewk hallaak
Duna vizeet mewg-koostolaak
Fewdet-Fewvet joonak laatták
Ewveek lewghewn: azt tartottaak.

Feheer lovat vaalasztottak
Aranh nhyerget, 's-Feeket adtak.
Zvatoplughoz el-untaltak.
Ees hozzaaja iigh zoollottak

Egh zeep looval tiztelneenek.
Kik Ziththiaabuul jewveenek.
Fewd'-Feuvet-vizet keerneenek.
Hogh veletewk eelhetneenek.

Kiraaj azzal naghot veetewtt
Hogh mindent jool mewg-nem-eertewtt.
Neep a' lovat mewg-zerette
De zeep Fewldghet el-veztette.

A' zeep loonak ewreuleenek
Mondottaák Aarpaad' Kewveththeenek:
Adunk neektewk meu Fewdeunkben
Feuvet vizet bewseegeunkben.

¹ Nagy valószínűséggel elírás, helyesen:
Feubeul.

81. Kivetek vadnak nagy eremben, Mert járanak nagy jó véggel, Elbúcsúzána nagy tiszteséggel, Bésietének Erdely feldében.	Keovethek vannak eoreomben Merth jaaraanak nagh yoo veeggel El bwchwznak thyzthesseeggel Bee siethnek Erdeelh Feodeeben ²³
85. Kivetek beszélnek kapitánokkal. Kapitánok tanácskoznak, Hogy ha ez földre juthatnának, Az herceggel megvínának.	Bezeelnek Kapithaanhoknak Kapithaanhok thanaachkoznak Hogh ha ez Feodre juthnaanak Az Herzegvel meg ys vynnaanak.
89. Istent ők ott imádnak, Háromszor Deust kiáltának; Arról neveztek ott az várast, Szamos mentében az nemes Dézsnek.	Estenth eok otth' ymaadaanak Haaromzor DEWST kiaaltaanak ²⁴ Arroolth ²⁵ neveztheek otth' Vaarosth Zomos menttheeben Nemes DEWSNEK.
93. Tülek maradott nekenk az szokásonk, Hogy, ha mikoron árút mi szakasztonk. „Deus, Deus!” ott kiáltonk, Bizonságunk, hogy megáruhtonk.	Ettheol maradtth az Zokaasonk Hogh ha aarwth my zakazthonk DEWSETH DEWSETH otth' kyaalthonk Bizonsaagong hogh meg aarwlthunk.
97. Hamar mind felkészilének, Harmad kevetet választának, Az herceghez bocsátának, Hogy ilyen szóval neki szólnának:	Az minth hamar fel aallaanak Haarm Keovetheth ²⁶ vaalazthaanak Az Herzeghhez bochaathaanak ²⁷ Hogh yllh zooval neeki zoolnaanak.
101. „Herceg! jól meggondold magad, Hogy ez feldet hamar elhagyjad, Mert magyaroknak árún adad, Immár únekik megbocsássad.”	Herzegh yool meg gondold magad Hogh Ezz Feodeth hamar el hagh ²⁸ Az Magharoknak aatal add Keertheketh neekik meg bochaassad.
105. Kevetek jutának az herceghez, Tiszteséggel neki keszenének, Az Árpádnak ő szavával Ezt megbeszéllek nagy bátorsággal:	-----

²³ D2.: Erdeelh Feodeeben.

²⁴ D2.: DEWST kiataanak.

²⁵ D2.: Arrolth

²⁶ D2.: Keet Keovetheth

²⁷ D2.: hochaathaatnak

²⁸ D2.: Hogh Ez Feodeth hamar el-hagh

81. Ewrewm leeve Kewvetseeggel, Mivel jaartak keevaantt veeggel, Ei-buucsuuztak tiztesseeggel, Erdeej felee sietseeggel.	Kewvetewk vanak ewrewmbe Leg-ott' keezeulnek Erdeejbe. Mivel jaartak keevaant veeggel El-buuchuuznak tiztesseeggel.
85. Hogh oztaan Erdeejbe eertek, 'S-Vezerjewkkel ewzze-feertek; Mindewnewket el-bezeeltek, Bezpereembe keeredzettek.	Hogh Erdeejbe vizza-jewtttek A' Naghokkal bezeellewtttek. Mondottaak: ha Bezpreembe jutnak Kiraaj elewl el-nem-futnak.
89. Esthennek imát mondaanak, Haaromzor Dewst kiaaltaavak, ² Egh vaarost Dewsnek hivaanak, Mellette Zamos' marthaanak.	Menten Esthent imaadaanak. Haaromzor Dewust kiaaltaanak. Egh Vaaros ott Dewsnek neveult Zamos mellett hogh fewl eepeult.
93. Ebbeul rewgezwt reeg zokaasunk, Midewn aaruut zakazthatunk, Tele zajjal Dewst kiaaltunk, Jeleul: hogh maar mewg-alkhattunk.	Inneent vaghon reeg' zokaasunk Hogh (mindewn aaruut zakaztunk) Tele-zaajjal Dewst kiaaltunk Jeleul: hogh maar mewg-alkudtunk.
97. Sergek Bezpreembe jutaanak, Keet Kewvetewt vaalaztaanak, Hogy a' Vaarba fewl-haagaanak, A' Kiraayhoz iigh zoollaanak.	Hogh Bezpreembe el-jutaanak Keet Kewvetewt vaalaztaanak. Kik hogh a vaarba fewl-haagtak, Zvatoplughoz iigh zoollottak:
101. Kiraay joo mewg-gondood magad', Hogh e' Fewdet menten itt' hadd. A' Magharoknak aatal-add, A'-mit iigeerteel, ne tagadd.	Kiraaj! joo mewg-gondood magad'. Hogh e' Fewdet menten itt' hadd. A' Magharoknak aatal-add. A'-mit iigeerteel, ne tagadd.
105. -----	-----

² Ez is feltehetően sajtóhiba, valószínűleg:
kiaaltaanak.

109. „Felledet attad fejér lovan,
És fivedet aranyas féken,
Duna vizit aranyas nyergen,
Akkort való nagy szökségedben.”
113. Herceg hallá, mosolyodék,
Azzal semmit nem gondola;
Az kevetnek akkoron szóllala;
Haragjában azt mongya vala:
117. „Ha az szép lovat azért kildték,
Egy sulyokkal majd agyon verjék,
Nyergeset vessék az Dunába,
És az féket az fíben elrekentsék.”
121. Kevetek azt mondák az hercegnek:
„Nem kell tenni kegyelmednek;
Azzol az magyarok károsok sem lesznek,
Inkább lesznek nyereségesek.
125. Mert ebek lóval mind meghíznak,
Nyerge leszen halászoknak,
Az fékével kaszások osztoznak,
Azért teutánnad ők sok jót mondonak”
129. Kevetek onnyat elbúcsúznak.
Herceg ottan megfélemlék,
Seregekkel gyilekezék.
Az Duna mellen el-békeltezek.
133. Árpád juta magyar néppel,
Kelem földén a Dunán elkelének,
Az Csekén ők csekének.
Az Téténben el-feltetének.
Érden sokat ők értenek.
- Feoded adtthad²⁹ feheer Lovon
Ees Feued aranhos Feeken
Dwna vyzit aranh Nherghen³⁰
Akkorth valoo nagh Zeukseegeedben.
- Herzegh hallvaan mosolhoda
Azzal semmith nem gondola
Az Keovethnek akkorth zoolla
Haragjaaban ezth mondgha vala.
- Ha zeep Lovath azeerth keuldttheek
Eggh Sulhokkal aghon verjeek
Nhergeth az Dwnaaba vesseek
Ees az Feeketh az Feuben rejcheek.
- Keovethek mondaak Herzeghnek
Nem kell tenni Keghelmednek
Azzal Eok³¹ kaarosok leznek
De Magharok nherthesek leznek.
- Merth Ebek³² Looval meg hyznak
Nhergge lezen³³ Halaazooknak
Feekkel Kazaasok ozthoznak
Utaannad eok sok yooth mondanak.
- Keoveth otthan el bwchwezek
De az Herzeg meg feelemleek
Seregekkel gheulekezeek
Dwna melleth el bee keoltheozeek.
- Aarpaad jutha Maghar Neeppel
KELEN Feodeen el keleenek
Otth' checheen el checheleenek
Ees Thethemben eok thelepedeenek.

²⁹ D2.: Feoded adtad

³⁰ D2.: Nherghen

³¹ D2.: Azzal Eeok

³² D2.: Merth ebek

³³ D2.: Nhergge le?zen

109. Feheer lovonn Orzaag' fewdgheet, Nherteuk aranh feekenn feuveet, Aranh nhergewn Duna-vizeet, El-vezteel maar mind-ezekewkeert.	Feheer Lovonn Orzaagg' Fewdgheet Aranh Feeken nhertenk Feuveet Duna' vize aranh nhergeert Adasson maar ajaandeekeert.
113. Zvatoplug hogh ezt hallotta, Zájját feerre-vonhiitotta, Fogait-is csattantotta, Veegre zavaat iigh mondotta:	Zvatoplug hogh ezt hallotta Elewbb zaajaat vonhiitotta Veegre jool mewg haraguda Kewvetnek zoolni iigh tuda:
117. Ha lovat azeert keudteetewk, Azt inkaab aghon-verjeetewk, Nhergewt Dunaaba vesseetewk, Feeket a' feube rewjcssetewk.	Ha lovat ezeert keudteetewk Az inkaab aghon verjeetewk. Nherget Dunaaba vesseetewk. Feeket a' Feube rejcheetewk.
121. Kewvetewk mondaak emennek: Ezt nem kewll aam tewnni kennek, Kaart magoknak mert twnnneenek, Magharok meeg-is nherneenek,	Kewvetewk mondttak Emennek: Ezt nem kewll aam tewnni Kennek. Magoknak nagh kaart twnnneenek Magharok meeg-is ghewzneenek.
125. Mert loval az Ebek hiiznak, Nheregben Halaazok biiznak, Feeffel Kazaasok oztoznak, Mewg-kewzewnve, joot mondonak.	Loval az Ebek mewg-hiiznak Nheregben Halaazok biiznak Feeffel Kazaasok oztoznak Ezek neekewd joot mondanak.
129. Igh a' Kewvet el-buucsuuzeek, De Zvatoplug mewg-feelemleek, Seregeevel gheulekewzeek, Duna mellee telepewdeek.	Kewvet ughan el-buuchuuzeek; De Zvatoplug mewg-feelemleek. Seregeevel gheulekewzewtt Duna melle telepewdewtt.
133. Aarpaad zoolla ew' neepeenek, (Kelew fewdre hogh eereenek) Ott' csecseen le-csecseueuleenek, Teeteenhig el-terjedeenek.	Aarpaaddal zeepe neepeenek Kelew-fewdre ki-keleenek. Ott checheen le-cheucheuleenek Teeteenhig el-terjedeenek.

137. Százhalomnál megszállának, Az herceggel megvívának. Isten vala magyar néppel: Ott járanak nagy nyereséggel.	Zaaz Halomhoz hogy eerthenek Meg zaallaanak az Herzedbge³⁴ Esthen vala Maghar Neeppel Otth' jaaraanak nagh nhereseeggel.
141. Az herceg ott megvereték, Csak egyedül futnia essék. Az Dunára őt keríték, Semmiképpen meg nem érheték.	Az Herzegh otth' meg veretheek Chyak eghedeul futhnja eseek Az Dwnaara Eoth³⁵ kerytheek Semmi keeppen el nem eerhetheek.
145. Abban egyeb nem lehe: Az Dunában beszektete, Hogy már magát ott megmentenéje Inkább magát ott elrekkenté.	Abban egheebb³⁶ nem lehe Az Dwnaaba bee zeokthethe Hogh majd magaath otth' meg menche Inkaabb magaath hogh el rejche.
149. Árpád vala nagy eremben, Mert az ország lén kezében, Ő megszálla fenn egy hegyben. Székesfejérvárhoz lén ű kezelben.	Aarpaad vala nagh eoreomben Az Orzaag merth leon kezeeben Eo meg zaalla fen egh Heghben Feheer vaarhoz leon keozelben.
153. Ott ez ország nekiek adaték, Magyarországnak nevezteték, Némettül mert megvívék, Fegyverekkel évékkén tevék.	Otth' Orzaag neekjek adateek Maghar Orzaagnak nevezeek Nem etteul azt Eok el veveek³⁷ Feghverjekkel eöveekkee³⁸ theveek.

³⁴ D2.: Herzeghgel

³⁵ D2.: Eeoth

³⁶ D2.: Abban egheebb

³⁷ D2.: el-veveek

³⁸ D2.: eoveekkee

137. Zaaz-halomhoz jewewnek rewgvel, Zewmbe-zaalnak a' Hercegvel, Esthen vala maghar neepvel, Joo Aarpaadunk' seregeevel.	Zaaz-halomhoz jewnnek reggel Zewmbe zaalnak a' Herceggel. Esthen vala maghar neepvel Joo Aarpádunk seregeevel.
141. A' Herceg jool mewg-veretewtt, Csak eghedeul futnha esewtt, A' Dunaara keriiitetewtt, De keezre meeg-se veetetött.	A' Herceg jool mewg-vereteek. Chak eghedeul futnha eseeek. Ewt' a' Dunaara keriiiteek De keezre meegse vewheteek.
145. Maast tewnnie nem lewhetewtt, A' Dunaaba bee-zewktetewtt, De tewbbee ki-nem-jewhetewtt, Lovastúl viizbe rewjitetewtt.	Maast tewnnie nem lewhete; A' Dunaaba bee-zewktete. Ott ew magaat mewg mentewtte Vagh inkaabb bele-rejtwette.
149. Aarpaad vala ewrewmeeben, Hogh az Orzaag jewtt kezeeben, Fewn mewg-zaallott voot egh hejbenn, Feheer-vaarhoz leg-kewzelbben.	Aarpaad vala ewrewmeeben Hogh az Orzaag jewtt kezeeben. Mewg-zaallott voot fewnn egh hejben Fehér-vaarhoz leg-kewzelbben.
153. A' Fewd ott' neekeunk adateek, Maghar-orszaagnak mondateek, Zvatoplugtuul (igaz) keereek, De azt feghverrel mewg-veeveek.	A' Fewd neekeunk ott adateek Maghar Orzaagnak mondateek. Zvatoplugtuul el-nem-vewtték Honnhokkaa feghverrel tewtteeek.

